

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a

1 Corintios

Mik Pablo bak kaneblök Éfeso eta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kewö ska' t̄ Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pē' bak sēnuk iki dökä 650.000. E'pa shua 400.000 kloulewā kaneblök é. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka!. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' ki.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso ee. E' tö ie' a iyë' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa nippöke taië ena welepa tso' íyi sulusi wamblök taië, e' kuekjí ie' tö yëkkuö i' kit. Nies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö' Jesús mik eta ie'pa tö íyi taië dalöieke Skéköl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chkà katekerakitö iyamipa t̄ dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Nies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse t̄ wëpa serkerak ita. Eré mik wëpa ñekképa erblö' Jesús mik eta ie'pa kë éna iane tö wës ie'pa kë sēnuk. E' kuekjí Pablo tö ikkaché tö wës wëpa alaköl t̄ ena alaköl kë t̄ e'pa kawötä sēnuk.

Kié t̄ pë' wele bak nì dapa'uk Jesús mik erblökwakpa t̄, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shke'wè

1 ¹Ye' dör Pablo. Skéköl tö ye' klög'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekolie. S'yami kiè Sóstenes tso' ye' t̄. ²A' dör Skéköl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewā Cristo Jesús mik e' wa. A' klög' Skéköl tö ie' icha batse'rpaie wépa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatkè kié Skéképa Jesucristo a e'pa t̄ ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Kéköl. ³Skéköl dör S'yé ena Skéképa Jesucristo, as e'pa er buaë chò ena sene bëre mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skéköl a

⁴Skéköl er buaë ché taië a' a Cristo Jesús batamik, e' kueki ye' tso' wëstela chök ie' a kekraë. ⁵A' batsulewà Cristo mik, e' wa ì kos kiane a' kí wakanewè Skéköl a, e' mène a' a taië. Skéköl tö ieri mé a' a iwà pakoie buaë, ñies iwà jchenowà buaë. ⁶E' wa iwënewà a' shuà tö moki a' tö Cristo tté klö'wé buaë. ⁷Es ì kos kiane a' kí kanebloie Skéköl a, ese métke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakaneweke a' tö a' tso' Skékëpa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa. ⁸Ñies ie' tö a' kimeraë buaë as a' e' tkòwa darérëe ie' mik dò bata ekkë. Es a' kè kí ì nuí ta' ie' wöa mik Skékëpa Jesucristo datskene e' kewö ska!. ⁹Skéköl ttò mokië e' tö a' klöö'bak as a' ser batsulewà ie' alà Jesucristo dör Skékëpa e' mik.

Jesús mik erblökawka ñì blabatsélor

¹⁰A yampi, ye' tö a' a ichè Skékëpa Jesucristo ttò wa tö a' kos erbikó ñikkëe. Kè a' ñì blabatsök. A' senú buaë ñita. A' kabikeitsò ñikkëe wes wák eköl è es. ¹¹A yampi, tayë kiè Cloe, e' yampi welepa tö ibiyó ché ye' a tö a' tso' nippök ttè kí. E' kueki ye' tso' a' a ichök es. ¹²Ie'pa tö ye' a iché tö a' kos nippöke ñita i' es: A' welepa tö icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skà tö icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iékolpa tö icheke: "Ye' dör Cefas^a klé." A' skà tö icheke: "Ye' dör Cristo klé." ¹³¿Ima a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabutsule? Au, kè idör es. ¿Ye' kötewà krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttò wa? Au. ¹⁴Wëstela chekeyò Skéköl a tö ye' kè wá a' wösune taië. Wépa kiè Crispo ena Gayo, e'pa è wösuk ye' tö. ¹⁵Kè yi a iyënuò tö ye' tö a' wösuk ye' ttò wa. ¹⁶Ye' éna ianewà i' ta' tö ñies ye' tö wém kiè Estéfanás e' wösuk ena ie' yampi ekka. Kè ye' éna iane tö yi skà wösuk ye' tö. ¹⁷Cristo kè wá ye' patkëne s'wösukuök, ie' tö ye' patké ie' tté buaë pakök. Ye' kè tö ttè e' paketa' ttè iskië wa wes s'yöule taië esepa kapakò es. Ye' tö ipakeke ttè wöshäkla wa as Cristo kötewà krus mik e' tté diché kè chowá.

Skéköl diché taië ena ie' siwé iskië, e' wá dör Cristo

¹⁸Wépa weirdaë aishkuö ta, esepa a Cristo kötewà krus mik, e' tté dör alipa ttie. Eré se' tsatkérke, esepa a Skéköl diché taië, e' tté idir. ¹⁹E' dör wes itsò' kitule Skéköl yékküö kí es, e' tö ichè:

"Skéköl tö ichè: Wépa wá siwal jcher iskië,
esepa meraatyö wes kè wá ì jcher es.
Wépa kabikeitsò taië,
esepa éna ká chowérawayö."^b

Es Skéköl yékküö tö ichè.

^a 1.12 Cefas: E' è kiè ñies Pedro.   ^b 1.19 Isaías 29.14

²⁰ Es idir e' kueki s'ditsö wa siwa' jcher iskiē, qwes esepa de? S'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa, qwes esepa de? Wépa a' s'ditsö íyi tté wà pakar ñì a' buaë qwes esepa de? Skéköl a' tå siwa' iskiē jcher s'ditsö wa, e' kë wà tå!, e' dör wes alipa ttè es. ²¹ Ttè e' wà dör i' es: Skéköl wå íyi jcher iskiē, e' kueki ie' kë wà imeneat tö se' tsatkér i' jcher s'ditsö wa iskiē ese wa. E' skéie ie' tö ime'at tö wépa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa è tsatkérdaë eré ittsér alipa ttèie.

²² I' kë or yi a' ese kiane suè judiowak ki' ttè klö'woie. Griegowak tö siwa' iskiē ese yuleke taië. ²³ Eré Cristo kötewa krus mik, e' tté pakeke sa' tö. Ttè e' sulune judiowak yoki. Pë' kë dör judiowak, esepa a' tå e' dör alipa ttè. ²⁴ Eré wépa kos klö'bak Skéköl tö iwák a, judiowak ö pë' kë dör judiowak, esepa a' Cristo dör Skéköl diché taië ena ie' siwé iskiē e!. ²⁵] wé ie' tö e' wér wes i' wé aliwakpa tö es. Ñermata ie' wå siwa' jcher iskiē tkökä sulitane tsata. Iwér wësua tö ie' kë diché tå!, ñermata ie' diché tå! taië tkökä sulitane tsata.

²⁶ A yamipa, mik Skéköl tö a' klö'bak, etå qwes a' dör? E' qanú a' éna. Kå i' wakpa a' tå a' kibiepa kë wå siwa' iskiē jcher. A' kibiepa kë ttò dalöierta'. A' kibiepa kë dör kékëpa taië ese ditsewö. ²⁷ Eré wépa cheke kå i' wakpa tö tå kë iwå i' jcher, esepa shukit Skéköl tö wöbla wa, wépa wå siwa' jcher iskiē, esepa jaëwoie. Wépa kë dör kékëpa taië kå i' wakpa a, esepa shukit ie' tö wöbla wa, wépa dör kékëpa taië, esepa jaëwoie. ²⁸ Wépa watëulettsa, wépa bikeitseke kå i' wakpa tö tå kë idör iie bua!, wépa kë dör i, esepa shukit ie' tö, wépa dalöierta' taië kå i' ki, esepa wöowai dioshet. ²⁹ Es kë yi a' e' ttsenukkå Skéköl wörki. ³⁰ Eré Skéköl wák tö a' bátswa Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' ké siwa' moki jchenukwå iskiē. Nies Cristo batamik ie' tö se' klö'wé wes pë' buaë yésyësë es, nies se' de ie' wák ichaie batse'r yënettsa sene sulu ulà a. ³¹ E' kueki s'kawöta senuk wes Skéköl yékkuö tö ichè es, e' tö ichè: "Yi e' ttsakka as ese e' ttsöka i' wé Skéköl tö ese wa."^c

Cristo kötewa wötëulewå krus mik, e' tté paké Pablo tö

2 ¹ A yamipa, mik ye' dë' kewe Skéköl tté buaë pakök a' a, etå kë ye' wå iwå pakane siwa' iskiē ese wa wes a' wakpa yüole taië esepa tö s'wöbla'weke es. ² Mik ye' bak a' shua, etå ye' kë ki i' bár tté kianeia. Ye' ibikeitsétke Jesucristo kötewa wötëulewå krus mik e' tté è pakök. ³ Mik ye' dë'bitu a' ska!, etå ye' ttsë'rke alabëbë kë diché tå! taië, ye' suarke taië painuke taië. ⁴ Ye' tö Skéköl tté buaë e' paké a' a, eré kë ye' wå ipakane siwa' iskiē s'ditsö a' ese wa a' dakiñoie. E' skéie i' pakéyö a' a, e' wå kkaché a' a Skéköl Wiköl tö idiché wa tö mokië idir. ⁵ Skéköl tö iwé es as a' kë erblö siwa' iskiē ese mik, e' skéie as a' erblö ie' diché mik.

^c 1.31 Jeremías 9.24

Se' w_a Skéköl siwé jcher iWiköl wa

⁶Erë wépa tkéulew_{at}ke darëreë Cristo mik, esepa je' éna iané tö ttè pakeke sa' tö, e' dör siwa' iskië chökle. Erë e' k_e dör s'ditsö ena iwökirpa siwa' ese; esepa diché erkewatke. ⁷Siwa' pakeke sa' tö, e' dör Skéköl siwa' bak bléulew_a s'ditsö yoki_e. Ká iaijaé kam ká i' yör, e' yoki_e ie' tö ibikeitsbak tö sene michoë olo ta' tai_e, e' meraëtiö se' a ie' siwa' wa. ⁸Siwa' e' k_e ane s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e'ma ie'pa k_e w_a Skékëpa Jesùs olo ta' tai_e e' kötew_a. ⁹Erë e' dör wes itso' kitule Skéköl yékkuo k_i es, e' tö ichè:

“ì buaë k_e s_uule yi wa,
ì buaë k_e ttséule yi wa,
ì buaë k_e bikeitsule yi wa,
ese tso' Skéköl w_a mè wépa éna ie' dalér esepa a.”^d

¹⁰Erë e' k_{os} w_a kkachéitö se' a iWiköl wa. Iwiköl tö íyi ultane shuyulekettsa sekka dò Skéköl erbikò iskië eseë.

¹¹Se' wiköl tso' se' a, e' è w_a ijcher ì tso' se' er a. Es nies Skéköl Wiköl è w_a ijcher ì tso' ie' er a. ¹²Ie' tö iWiköl mé se' a, e' kueki_k k_e se' kabikeitsòia w_{es} s'ditsö kabikeitsò es. Ie' tö iWiköl mé se' a as ì buaë k_{os} méitö se' a er bua' wa e' w_a ar se' éna. ¹³E' kueki k_e sa' tö s'wöbla'weku' ká i' a siwa' tso' ese wa. S'wöbla'weke sa' tö ttè kkaché Skéköl Wiköl tö sa' a e' wa. Es sa' tö Skéköl Wiköl íyi e' w_a pakeke ttè méitö sa' a ese wa.

¹⁴Wépa k_e a Skéköl Wiköl k_u', esepa a ie' íyi e' dör alipa íyi, e' kueki_k ie'pa k_e k_i ikiane. Nies ie'pa k_e éna iwà ar, ttè e' w_a arke se' éna Skéköl Wiköl è wa e' kueki_k. ¹⁵Erë wépa a Skéköl Wiköl tso', esepa éna ie' íyi ultane w_a armi buaë. Erë ì weke ie' tö ie'pa a e' k_e w_a anuk yi éna. ¹⁶E' dör wes itso' kitule Skéköl yékkuo k_i es, e' tö ichè: “Skéköl erbikò e' k_e jcher yi w_a. K_e yi a ie' pautuk.”^e Erë se' éltëpa w_a Cristo erbikè tso'!

Se' k_{os} dör Skéköl kanè mésopa

3 ¹A yamipa, mik ye' bak a' shua, eta ye' k_e a kapakar a' ta wes s'wëttseke Skéköl Wiköl tö esepa ta' kapakè es. E' skéie ye' kawötä kapakök a' ta wes ye' künúpa kapakök s'tso'i_a s'wák dör sulu dikia ö ala'r tsitsirla k_e yöule buaë Cristo ttè wa esepa ta' kapakè es. ²Ttè wa ye' tö a' wöblao' e' dör tottola w_{es} tsu'diö mè ala'rla a es, kam a' a chkè darëreë katar e' kueki_k. iErë ikkë ta kam a' a chkè darëreë katar, ³a' serkeia wes s'wák dör sulu k_i ikiane es e' kueki_k! A' nippöke, a' ukyérke nì k_i tai_e, e' w_a kiane chè tö a' seria wes s'wák dör sulu k_i ikiane es, wes pë' k_e a Wiköl Batse'r k_u' es. ⁴A' welepa tö icheke: “ye' dör Pablo klé.” A' welepa skà tö icheke: “ye' dör Apolo klé.” A' ttökeia es, e' wa iwënewa tö a' dör wes pë' k_e a Wiköl Batse'r k_u' es.

^d 2.9 Isaías 64.4   ^e 2.16 Isaías 40.13

⁵Etä ichő ye' a tö ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skëköl kanè mésopa è. Sa' tö Jesúss tté buaë paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesúss mik. Kanè me' ie' tö sa' ból a kua'ki kua'ki, e' wakanewé sa' tö. ⁶Jesúss tté buaë e' tsá tkéyö a' er a, wès íyi kuatkè es. Apolo tö ikkö'né as italar, erë Skëköl wák tö iwà tala'weke. ⁷Yi tö íyi kuatkeke, ñies yi tö ikkö'neke, esepa kè dör ì. Skëköl tö iwà tala'weke, e' dör ibua'ie. ⁸Yi tö íyi kuatkeke, ñies yi tö ikkö'neke, esepa dör ñies ème ie' a. Ie' tö iské meraë ie'pa a eköl eköl wès iwakanewékerakitö es. ⁹A' dör wes ie' tē es, e' a sa' ból kaneblöke ie' a. Ñies a' dör wes u yörke ie' a es. ¹⁰⁻¹¹Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichkí tkökwa wès u yuökwak bua'bua es. E' ukuöki ta' u yuökwakpa skà de ikí yuökmì. U yörke Skëköl a e' chikí tkënewatke e' dör eköl è, e' dör Jesucristo. Kè yi a ichkí kua'ki tkënukwane. E' kueki se' ultane eköl eköl kawötä e' kkö'nuk buaë tö wès iwà kí yuekemisö.

¹²Se' tö iwà yuèmi orochka wa, inukölchka wa ena ák bua'bua wa ö iwà yuèmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa. ¹³Mik Jesucristo datskene, etä iwérdaë tö is iwà yuésö. E' kewö ska' ta se' kanè ma'ordaë bö' wa isugie tö is idir. ¹⁴U chikí tulunewa, e' ki se' tö iwà yué, e' ta e' kè ñanewa bö' a ta esepa a iské merdaë. ¹⁵Erë ì yuésö e' ñanewa, e' ta kanè e' weirdawa. Erë esepa tsatkérdaë bö' yoki, erë kè ì ate ie'pa ulà a wes s'tkòshkar u ñarkewa yoki es.

¹⁶¿A' kè wà ijcher tö a' wákpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kueki? ¹⁷Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kueki e' olo'yewa yi isie tö, e' ta ese olo'yerawa ie' tö.

¹⁸Kè a' e' kitó'uki. A' welepa e' bikeitsò tö a' wà siwa' iškië jcher wès s'ditsö tö ibikeitseke es, e' ta esepa kawötä e' ökwa alii as siwa' moki jcherwà iwà. ¹⁹Ì dör siwa' iškië s'ditsö a, ese dör alipa ttè Skëköl a. E' dör wes ie' yékkuö tö ichè es: "Wépa wà siwa' iškië jcher taië, esepa klö'werawa Skëköl tö iwákpa erbikò s'dakiñoie e' wa wes iyiwak klö'wèwasö sho' wa es." ²⁰Ñies ichéítö i' es: "Skëköl wà ijcher buaë tö ì tso' ká i' a, ese siwé jchermi s'wà taië, e' kè dör ìie bua'." ²¹⁻²³Erë a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wà kiane chè tö íyi ultane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kijmuk. E' kíie ta ì kos tköke iñne ta, ñies aishkuö ta, s'ser ena s'duòwà, ekké kos tso' a' kijmuk. E' kueki kè a' kàne s'ditsö wele kkeökka taië tö e' dör ibua'ie as s'mi' ikléie.

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanè

4 ¹Sa' bikeitsò tö sa' dör Cristo kanè mésopa. Skëköl ttè bak blëulewà e' wà pakè wérke sa' wöki wès íyi kueblu es. ²Íyi kueblu kawötä iwakanéuk yësyësë wès iwökir tö iuk patké es. ³Es idir, e' kueki ima a' tö ö yile skà tö is ye' kaneblöke Cristo a e' bikeitseke, e' kè ki ye' tkine. E' kíie ta ima ye' wák tö ye' kanè bikeitseke, e' kè ki ye' tkine. ⁴Ye' er

kè wa ye' kkatène, erë kë e' wa yo' ichepa tö kë ì sulu ku' ye' ki. Skëkëpa Jesucristo tö ye' shuleraë, ima e' tö ye' bikeitseke, e' è ki ye' tkirke. ⁵Mik ie' dene eta sulitane shuleraëtiö. Ì kos tso' blëulewà se' er a, ñies ì dalërmik se' serke, ese kos kkacheraëtiö wöshak sulitane wörki. E' kewò ska' ta se' kos kaneblöke buaë ie' a, e'pa kikeraka ie' tö. E' kueki kë s'kkatar, kam s'shulir kewò dökä e' yoki.

⁶A yamipa, ye' tö ye' wák ena Apolo ché a' a' kimoie as e' wa a' tö iwà saù tö kë a' kàne ì tso' kitule Skëköl yëkkuö ki chétkeyö ñe' dalöseukwa. Kë a' kàne e' ttsòka taië sa' eköl wa ena sa' ëköl wöökwa dioshet. ⁷¿Wes a' tö ichèmi tö a' dör s'malepa tsatä? Ì kos tso' a' wa, ì buaë eri ta' a' wa, wes a' kabikeitsö, e' kos me' Skëköl tö a' a. ⁸Iök a' e' ttsòka taië tö wësua íyi kos e' dëlbitu a' wákpa wa, a' wákpa er wa?

⁸Wësua a' ibikeitseke tö Skëköl siwa' jcher taië a' wa, e' dör wë!, kë ì kianeia a' ki. A' e' ttsò tö a' s'wëttsémítke blu'paie, erë kam sa' dökä ekké. Mokj a' mú s'wëttsémítke blu'paie, e'ma sa' detke a' ta ñita s'wëttsük.

⁹Erë ye' a ta, wësua sa' dör Jesùs ttækölpa tsá e'pa méat Skëköl tö s'ditsö malepa bataie. Ye' ittsé tö ká ultane wakpa ñies Skëköl biyöchökwakpa ultane e'pa tso' sa' weirke e' weblok. Sa' dör wes s'bolökpa tö s'klö'wéwa tsèmi sulitane wörki ttewa es. ¹⁰Cristo tté kueki sa' wér aliie, erë a' e' bikeitsö tö a' wa siwa' iskië jcher buaë a' batsulewà Cristo mik e' kueki. Iyérke tö sa' kë diché ta', erë a' diché ta' taië. A' daloiërtä! taië, erë sa' kë daloiërtä!. ¹¹Dò ikkë ta sa' tekeiä bli tö ersir tö; kë sa' datsi' ta' buaë; pë! tö sa' we'ikeke siarë; sa' wákpa kë wa u ta' senoie; ¹²sa' kaneblöke darérëe sa' wák ulà wa dò sa' shtrinewà da'a ekké. Mik pë! alibchöke sa' ki, eta e'pa a sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, eta e' dalëttseke sa' tö er bua' wa. ¹³Mik pë! tö sa' cheke suluë, eta e' iutekene sa' tö tté bua' wa. Dò ikkë ta ká i' wakpa wa sulu sa' wér. Ie'pa a sa' dör wes ushña uyanetta u'rki es.

¹⁴Ye' kë wa tté i' kitë a' a' jaëwoie, é ye' tso' a' pattök wes iyé éna ila'r dalér ese pattëito es. ¹⁵Cristo Jesùs tté buaë paka' ye' tö a' a kewe, e' wa a' bätsewà ie' mik. E' kueki mokj ye' dör wes a' yé es. A' mú wa s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' dökä 10.000, erë ye' eköl è dör wes a' yé es. ¹⁶E' kueki ye' tö a' pattë tö a' senú wes ye' serke es. ¹⁷E' kueki ye' tö Timoteo patkémi a' ska!. Ie' dör wes ye' wák alà es Skëkëpa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësë dalér taië ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesùs mik erblökwak e' ser, e' tté wa ye' tö ie' icha kos tso' erule erule ká wa'ñe, e'pa wöbla'weke. Ttë e' ska' Timoteo tö a' er erane.

¹⁸A' welepa e' ttséka taië tö ibikeitseke tö ye' kë döpa a' ska!. ¹⁹Erë Skëkëpa ki ikiane, e' ta ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de eta ye' tö isueraë tö a' wépa e' ttséka taië, esepa wa Skëköl diché ta' ö ie'pa kaberke è. ²⁰Ì blúie Skëköl tso' e' wa wënewà idiché taië e' ki, kë dör tté è wa. ²¹¿I kiane a' ki? ¿A' ki ikiane tö ye' dò kësik wa a' uñuk? ö ña' ki ikiane tö ye' dò a' ska' er bua' wa, a' dalëritsè wa?

Sene sulu watòttsasö

5 ¹Ye' itté ttsé tö a' shuɑ wém tso' eköl e' trérke suluë tkòkä pë' kë tö Skéköl dalöiè, esepa tsatä. Ie' wä iyé alaköl tso'. ²Ì sulu e' tköke a' shuɑ, erë e' wa a' e' ttsökekaià taijë. E' skéie ćwes e' kë wä a' jaëne? ćWes e' kë wä a' eriane? Warma wém ñe' uya'ttsabak a' tö a' shuɑ. ³⁻⁴Eré ye' wák kë ku' a' ta, erë ye' ttöke wes ye' wák tso' a' ta es. Wém ñe' shylétke ye' tö Skékëpa Jesús ttò wa wes ye' wák tso' a' ta es. Mik a' ñì dapa'uke eta ee' ye' tso'ñak a' ta Wiköl Batse'r wa. Ñies Skékëpa Jesucristo diché tso' a' ta. ⁵E' wöshä ta wém ñe' wömútsa a' tö Satanás ulà a as iwák dér suluë e' wöklör ta iwák tsatker mik Skékëpa datskene e' kewö ska'.

⁶A' e' ttsöka taijë sene sulu wa, e' kë dör buaë. ćKë a' wä ijcher tö pan wölöwokä elkela tö harinachka kos wölöwéka? ⁷Sene sulu e' dör wes pan wölöwokä këchke' es, e' tö a' sulu'wekewa. E' kuekj ese kos uyóttsa a' shuɑ. Es a' döraë buaë yësyësë kë a ì sulu ta'ia wes pan yüole kë a iwölöwokä iène es. Cristo kötewa se' nuù skéie. Ie' dör wes obeja jcheke Judiowak Yépa Yérulune Egípto, e' kewö tkö'woje es. E' kuekj ñermata a' batse'oule Skéköl wöq Cristo batamik. ⁸Es kë se' kane Cristo kötewa se' skéie, e' kewö tkö'uk pan yüole iwölöwokä wa ese wa. Itkö'üsö pan kë yüole iwölöwokä wa ese wa. E' wä kiane chè tö itkö'üsö kekraë sene moki yësyësë ese wa. Kë se' kane itkö'uk sene sulu tö s'sulu'wekewa ese wa.

⁹Yëkkuö iët patkë' ye' tö a' a, e' ki ye' iyë' tö a' kë kane e' batsök trér wakpa ta. ¹⁰Eré pë' kë tö Skéköl dalöiè dör trér wakpa ö íyi kkechök taijë ese wakpa ö akblökwakpa ö íyi diököl dalöiökawakpa, esepa kë chök ye' ku' a' a. Esepa chöpa ye' tö, e'ma a' kawöta duökwä as kë a' e' batsö esepa ta. ¹¹Wépa yë' ye' tö a' a yëkkuö ki, esepa dör wépa e' chò tö ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Eré ie'pa dör trénukwakpa ö íyi kkechök taijë wakpa ö íyi diököl dalöiökawakpa ö s'chök suluë wakpa ö bloblopa ö akblökwakpa. Kë a' e' batsök esepa ta, ñies kë a' chkök esepa ta. ¹²⁻¹³Wépa kë dör Skékëpa Jesús icha ćwes esepa shulèmi ye' tö? Skéköl wák tö ie'pa shuleraë. Eré wépa dör Skékëpa icha ñì dapa'uke a' ta, esepa kawöta shulè a' tö. E' kuekj a' tö iú wes itso' kitule Skéköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: "Yi tö ì sulu wamble, e' uyóttsa a' shuɑ."

A' nippöke e' shulöö a' wákpa tö

6 ¹Mik a' wele tö ì sulu wamble iyami eköl ki, eta ćwes ese mi'ke ie' wä kkatè s'shulökwakpa kë tö Skéköl dalöiè, esepa ska'? ćIök e' kë shulè a' wákpa dör batse'r e'pa tö? ²À! kë wä ijcher tö se' batse'r, e'pa tö ká i' wákpa shuleraë aishkuö ta? E' dör es, e' ta ćwes iñne ta íyi tsitsirla

^{5.7} pan wölöwokä këchke: Judiowak wöblar pan wölöwokä tso' ie'pa u a e' kos uyöksa ie'pa Yépa Yérulune Egípto e' kewö tkö'weketke ie'pa tö e' yoki.

ese è kè shulir a' a? 3 ¿A' kè wa ijcher tö ñies Skéköl biyöchökawakpa shuleraësö? Ie'pa shuleraësö, e' ta' ćwes a' kè a ñippè tso' ká i' ki ese shulir? 4 E' kueki a' welepa ñippöke ñita, e' ta' ćwes ese mi'ke a' wa shulpë' bánet ska'? 5 I' chéyö a' jaëwoie. Yi a' a' shulirmi ćese ke ku' a' shua da'a? 6 Erë e' skéie a' mi'ke ñì kkatök s'shulökawakpa ke erblöta! Jesús mik esepa ska!.

7 A' ñì kkatöke s'shulökawakpa ska!, e' è wa iwënewq tö sene sulu e' alékatke a' ki. Idalë'ttsök bërë će' ke dör ibua'ie? iAs itö se' íyi ekiblò! 8 Erë e' skéie a' wákpa tö i sulu ñe' wambleke ñì ta' dò s'yamipa erblöke Cristo mik esepa íyi ekibleke a' tö.

9 ¿A' ke wa ijcher tö wépa dör i sulu wamblekawakpa, esepa ke dòpa i blúie Skéköl tso' e' a? Ke a' e' kitö'uk. Wépa dör trënukwakpa, wépa dör íyi diököl dalöiökawakpa, s'senewqbak dalösekwa wakpa, wépa trë wépa ta, alakölpa trër alakölpa ta, esepa kos ke dòpa i blúie Skéköl tso' e' a. 10 Ñies wépa dör akblökawakpa, wépa dör íyi kkechök taiej wakpa, bloblopa, s'chök suluë wakpa, esepa kos ke dòpa i blúie Skéköl tso' e' a. 11 A' welepa bak senuk íyi ekkë wamblek, erë Skéköl tö a' pakö'bak, a' batseo'bak, a' klöo'u'bak wes pë' buaë yësyësë es iWiköl wa Skékëpa Jesucristo ttò wa.

Skéköl ke wa se' tsatkëne as se' tö i sulu wamblek*ia*

12 A' welepa tö icheke: "se' wa kawö tso', i kos kiane wè se' ki, ese woie." Erë ye' ichè tö ke i ultane dör buaë se' a wè. Ye' wa kawö ta' i ultane woie, erë ke ye' e' mupattsa as ilè e' alöka ye' ki. 13-14 A' welepa tö icheke: "chke dör s'ñawi a, ñies s'ñawi dör chke a." E' yëne erë aishkuö ta' íyi böt ñe' ewerawa Skéköl tö. Erë s'chka ke dör trënoie. Skéköl tö s'chka shke'werakane aishkuö ta' idiche taiej wa wes ie' tö Skékëpa Jesús shkeo'kane es. E' kueki s'chka ke meneat trënoie wes a' tö ibikeitseke es, imeneat i buaë woie Skékëpa a, ñies ie' tö s'chka kkö'neke.

15 ¿A' ke wa ijcher tö se' batsulewq Cristo mik, e' kueki se' chka dör etke ie' chka ta? E' dör es, e' ta' ćwes se' tö s'chka dör Cristo icha e' ia'wemika senukka alakölpa sulusi ta' ese wa? iKe se' kane e' ia'ukka yës! 16 ¿A' ke wa ijcher tö mik yi sené alakölpa sulusi ta, e' ta' ie'pa böl mía wes wák eköl è es? E' dör wes itso kitule Skéköl yëkkuö ki es. E' tö wém ena ilakölpa e' che i' es: "Ie'pa böl serdaë ñita ta' ie'pa mía wes wák eköl è es."^g 17 Erë yi batsulewq Skékëpa Jesús mik, ese dör wes wák eköl è es ie' ta.

18 E' kueki a' tköshkar trë yoki. Sene sulu ska kos, e' ke tö s'chka dalösewewwa wes trë es. Mik se' trërke, eta s'chka dör Cristo icha, e' méttasso o'ka ke dör Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chka dalösewewwaso. 19-20 ¿A' ke wa ijcher tö a' chka dör Wiköl Batse'r e' wé? Skéköl tö iWiköl

^g 6.16 Génesis 2.24

mé a' a, e' tso' a' a. Ie' tö a' to'ttsabak, e' ské dör darérëe. A' kë dör a' wákpa icha, a' dör ie' icha. E' kueki a' kë senuk yësyësë as ie' kikarka.

Se' serwa ñita e' pakè

7 ¹Ì chaki' a' tö ye' a yëkkuö ki, e' wà iuteke ye' tö i'ñe. A' tö ye' a ichaki' tö ñbuäe idör tö se' kë serwa alakölpa ta? ²Erë ye' ichè a' a tö taië trë tso', e' yoki a' kos maso tsúwa eköl eköl. ³A' wëpa kos kawöta senuk ilaköl ta, es ñies a' alakölpa kos kawöta senuk iwém ta. ⁴Alaköl chkà kë meneat ie' wák è a, e' meneat ñies iwém a. Es ñies iwém chkà kë meneat ie' wák è a, e' meneat ñies ilaköl a. ⁵Ie'pa kë kàne ichkà kkëuk ñi yoki. Erë ie'pa kawö mé ñi a e' batsöktsa ñi yoki ekuölö è ttoie S'yé ta, e' ta e' è dalewa kë ie'pa ñi köpawä. Mik ká e' tka, eta ie'pa ñi kówane dö' Satanás tö ie'pa erkiowë trënu, kë ie'pa diché dë'kä e' kkö'nuk e' kueki. ⁶Erë ye' kë ku' a' a ichök tö a' kawöta ñi batsöktsa ñi yoki es, a' ki ikiane, e' ta a' tö iwëmi es. ⁷Ye' a ta sulitane mú dör wes ye' es, kë alaköl ta!. Erë Skéköl tö imé sulitane a kuä'ki kuä'ki ñi kimoie.

⁸ A' wëpa tso'ia ekörla ñies a' wëpa dör schö, esepa a ye' ichè tö buaë idör tö ie'pa mú ser kekraë ekörla wes ye' es. ⁹Erë ie'pa kë e' kkö'nuk'! trë yoki, e' ta ie'pa mú maso yulöne senowäie. S'serwa e' dör bua'ie maso kkechekesö ñi e' tsata.

¹⁰ A' wëpa senewabak, esepa a ye' tö ttè dalöieno i' meke: a' kë kàne ñi ökwa. Ttè e' kë dör ye' ttè, e' mé Skékëpa Jesús tö se' a. Alakölpa kë kàne iwém ökwa. ¹¹Erë ie' tö iéwa, e' ta ie' kë kàne senukwà wëm o'ka ta, ie' kawöta senuk ekörla kë wëm ta!. Ie' kë senak es, e' ta ie' kë er bua'ukne iwém ki. Ñies wëpa alaköl ta!, esepa kë kàne ilaköl ökwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewabak, erë e' maso kë erblöta' Jesús mik, esepa a ttè dalöieno kë meneat Skékëpa Jesús wa. Erë esepa a ye' ichè tö a' masopa kë arwa. Iwém kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Ñies alaköl kë erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwém olomik. Ie'pa ñi éwa, e' ta ie'pa ala'r dör wes pë' kë erblöta' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkë e' dör darérë. Erë iyé ena imì serke ñita, kë ñi anewa, e' ta isalema ie'pa tsatkërmi iyé ò imì olomik. E' kueki ye' ichè tö a' maso senaki a' ta, e' ta kë iarwa. ¹⁵Erë a' maso kë erblöta' Jesús mik, e' éna a' akwa krô wa, e' ta kë iwöklö'war a' kë klöulewa iulà a. Erë Skéköl tö se' klöö'bak senuk bëre ñita. ¹⁶E' kueki ibua'ie dör tö a' sermia bëre ñita. A wëm ñi tö be' a ichök tö be' alaköl kë tsatkërpa be' olomik? A alaköl ñi tö be' a ichök tö be' wëm kë tsatkërpa be' olomik?

¹⁷ E' dör wes ttè wa ye' tö Skékëpa Jesús icha erule erule e'pa ultane wöbla'weke ká wa'ñe es. Ye' tö ie'pa a ichè tö wes a' ku' Skéköl tö mik a' klöö'itö iwák a eta, es a' atü bër. Ie' tö ieri mé a' a seno eköl eköl es. ¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tëule tsir, mik ie'pa klöö' Skéköl tö iwák a eta, esepa kë kàne e' mane'ukne wes. Es ñies wëpa kë wakyöule es, mik

Skéköl tö ie'pa klöö! eta, esepa kë kànè e! wakyöök. ¹⁹Se' wakyöule ö kë se' wakyöule e! ska! Skéköl kë tkine yës. Ie' ttè dalöiëno, e! dalöiekesö, e! je' ki ie' tkirke. ²⁰A' kos e! tsúat wes a' dör mik ie' tö a' klöö! iwák a eta es. ²¹Mik ie' tö a' klöö!, eta za' klöulewà kanè mësoie? e! ta kë a' tkinuk e! ki. Erë a' a kawö tso'iä e! yönksa e! ulà a, e! ta a' e! yóttsa. ²²Mik ie' tö a' klöö!, eta a' klöulewà kanè mësoie, e! ta e! yë' ttsa ie' tö sene sulu ulà a kanebloie Skékëpa Jesùs a. Es ñies mik Skéköl tö a' klöö!, eta a' kë dör kanè mëso ñe'se, e! ta e! klöö! Cristo tö ie' wák kanè mësopaie. E! kuékì a' klöulewà kanè mësoie, e! ta kë a' tkinuk e! ki. ²³Skéköl tö a' to'ttsabak, e! kuékì kë a' e! tiukne yile skà ttè dikia. ²⁴A yamipa, wes a' ku! Skéköl tö mik a' klöö! itö eta, es a' atú bër. A' senú buaë yësyësë ie' a, sene me'itö a' a e! a.

²⁵Ima a' tö ye' chaki! yëkkuö ki wépa tso'iä ekörla, esepa ki, e! iuteke ye' tö iñe. Ese tté kë mène ye' a Skékëpa Jesùs wa. Erë ima ibikeitsëyö, e! chekeyö a' a. Skéköl ye' sué er siarë wa e! wa ieri méitö ye' a iwà jchenowà buaë. E! kuekì i chekeyö e! mik a' erblömi. ²⁶Iñe ta se' serke kawö darérë a, e! kuékì ye' a ta buaë idir tö se' kos e! tsúat wes s'tso' es. ²⁷Wém senewabak, ese kë tö ilaköl ökwa. Wém duria ekörla, ese tayë kë yular. ²⁸Erë wém senewà, e! ta buaë idir. E! wa ie' kë wa i sulu wamblëne. Ñies alaköl kam serwa, ese senewà, e! ta e! dör buaë. E! wa ie' kë wa i sulu wamblëne. Erë wépa senewabak, esepa we'ikëmi ká i! ki s'weirke ese tö tkökä wépa kë senewabak esepa tsata. E! yoki! ye' éna a' tsatkak, e! è kuekì ye' ichë tö buaë idir tö a' ser ekörla.

²⁹⁻³¹A yamipa, ye' ichë tö kë se' a kawö ta'lä taië. Wes ká i! dör iñe ta e! erkewatke. E! kuekì iñe ta ena kekraë kë se' kànè senukia er me'reie i tso! ká i! ki ese ki. Se' senewabak, esepa kë er mukwà e! ki. Se' iuke siarë, esepa kë er mukwà e! ki. Ñies se' ttsë'rke buaë, esepa kë er mukwà e! ki. Se' tö i tuë ta', esepa kë er mukwà i tso'rak iwà ese ki. Se' serke buaë i tso! ká i! ki ese mik, esepa kë er mukwà ese ki.

³²Ye' ki ikiane tö a' mú ttsë'r buaë, kë tkir i ki. Wépa serke ekörla, esepa wa kawö tso' kibii Skéköl íyi sauk ena i wér buaë ie' wa ese uk. ³³Erë wépa senewabak, esepa kawötä i tso! ká i! ki ese sauk as iwér buaë itayë wa. ³⁴Es ie'pa ki íyi böt kané tso!. Es ñies alakölpa dör schö ena busipa wém kë ta', esepa wa kawö tso' kibii Skéköl íyi sauk. Ie'pa e! mumittsa senukwa batse'r. Erë alakölpa senewabak, esepa kawötä i tso! ká i! ki ese sauk as iwér buaë iwém wa. ³⁵Ttè ekkë chéyö a' kimoie, kë dör a' wöklö'woie. Ye' ki ikiane tö a' ser buaë yësyësë Skéköl è a, kë wötkeku! i tö.

³⁶Wépa ttè meuletke tayë a senukwa, esepa wele tö ibikeitsë: "Tayë duéswö detke senowà, ñies ye' kë a senetia ekörla. Bua! idir ye' a senukwa ie' ta", e! ta esepa a ye' ichë tö a' senakwa, e! ta a' senuwà, e! kë dör suluë. A' senuwà. ³⁷Erë wépa ttè meuletke tayë a senukwa, erë esepa kë

éna senakwaia, e' ta esepa a ye' ichè tö e' dör buaë tö a' kë serwa. Erë a' kawötä ibikeitsökwa bua'iewa kewe tö a' wákpa er wa a' kë senakwa. Nies a' kawötä isauk buaë tö kë yi ku' a' a ichök tö kë a' senukwə. A' tö ibikeitsétke tö a' senak ekörla kékraë, e' ta bua' idir tö a' kë serwa. ³⁸ Es ye' tö ichè tö wépa senewa, esepa tö iwé buaë. Erë wépa kë sene'wa, esepa tö iwé bua'ie.

³⁹ Alaköl sénnewabak, e' kawötä senuk iwém è ta dö mik iwém blénnewa eta. Iwém blénnewa e' ta ie' serwamine wém o'ka ta. Erë ie' kawötä senukwə wém erblé Skékëpa mik ese è ta. ⁴⁰ Erë ye' ichè tö bua' idir ie' a tö ie' mú ser ekörla, kë sénnewane. E' tö ie' ttsé'weraë buaë shute. Ye' tö iklö'wé tö ye' a Skéköl Wiköl tso' nies, e' kueki ye' tö a' a ichè es.

Iiywak jchëule íyi diököl tso' dalöiè ese a, e' pakè

8 ¹ Chkè meule íyi diököl tso' dalöiè ese a, ese ki a' tö ye' a ichaki' yékuo ki, e' iutekeyö i'ñe.

Ima a' tö íyi diököl ñe'se ché, e' dör moki e' jcher se' wa. Erë kë a' éna ichökwa tö se' wá íyi jcher, e' tö se' kemi e' ttsökkä taië s'malepa ki. Erë s'malepa dalérítsekesö, e' tö ie'pa diché kí ieraë. ² Yi e' bikeitsö tö ie' wa íyi jchertke taië, e' wa iwénewa tö kám ie' wá ijcher wes ikawötä jchenuk es. ³ Erë yi tö Skéköl dalérítseke, ese mik ie' bâtsé buaë.

⁴ Chkè meule íyi diököl tso' dalöiè ese a ese katësö, e' ki a' tö ye' a ichaki'. Se' wá ijcher buaë tö íyi diököl ñe'se wák kë ta', e' kueki kë idör iie bua'. Skéköl chökle, e' dör eköl è. ⁵ Pë' kë tö Skéköl dalöiè, esepa tö iklö'wé tö i dalöiekérakitö, esepa tso' taië serke ká jaì a ö ká i' a. Eseda kiérakitö kéköl ö skékëpa. Moki esepa tso', ⁶ erë Skéköl dalöieke se' tö, e' dör Skéköl eköl ème e'. Ie' dör S'yé. Ie' dör íyi ultane wì, ñies se' tso' ie' è a. Nies Skékëpa dör eköl è, e' dör Jesucristo. Íyi ultane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

⁷ Erë kë s'yamipa ultane éna iwà ane buaë tö íyi diököl tso' dalöiè, ese kos kë wà ta'. Ie'pa bak íyi diököl ñe'se dalöiök, e' kueki e' tso'ia ie'pa er a dö ikkë ta. Mik ie'pa tö chkè meule íyi diököl a, ese katé, eta e' ki ier tö ikkaté. Ie'pa diché kë dë'kä ierbikò es, ese wöklö'woie. E' kueki ie'pa tö ittsé tö iianekane ñáie. ⁸ Se' bats Skéköl mik e' kë dör chkè wa. Ì katekesö ö i kë katësö e' kë a se' onuk buaë ö suluë ie' wöa. ⁹ E' jcher a' wá, e' kueki a' tö iklö'wé tö chkè kos katëmi a' tö. E' yéne, erë a' e' kkö'nú as kë a' ukuömk s'yamipa kám éna iwà ar buaë, esepa ardonë sene sulu a. ¹⁰ Ichösö tö be' éna iané buaë, e' mía e' tkésér chkè meule íyi diököl a, ese katök iwé a. Erë e' dalewa s'yami kám éna iwà ar buaë ese eköl tö be' sué chkök ta e' tö ie' erkiowéka ta imía ta ikatéitö ñies. ¹¹ Be' tö iwé es, e' ta e' wa be' tö se' yami, kë diché dë'kä wé', e' émine sene sulu a ta isulurdawa be' ukuömk. Ie' dör s'yami, ñies Cristo e' mettsa ttèwa ie' skéie. Be' tö iwé es, e' ta be' tö ì sulu wamblé s'yami ki. ¹² Se' tö s'yamipa

kam éna iwà ar buaë, esepa kí i sulu wamble es, e' ta ñies se' tso' i sulu wamblek Cristo kí. ¹³E' kuékí ye' ichè tö s'yami wele armine sene sulu a ye' ukuömic, iyiwak chkà katéyö e' kuékí, e' ta kë ye' tö ikatepaiane.

Pablo tö ikanè tsatké

9 ¹¿Wes a' tö ibikeitsèmi tö ye' kë a kawö ta' i woie wes ye' kí ikiane es? Wésua a' tö ibikeitseke tö ye' kë dör Jesú ttekölpa tsá e'pa eköl. Erë ye' tö Skéképa Jesú su^l ye' wák wöbla wa, e' kuékí mokí ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kaneblöke Skéképa a' wà. ²A' wakpa kí iwénewa tö mokí ye' dör Jesú ttekölpa tsá e'pa eköl. O'kapa tö ichèmi tö ye' kë dör es, erë e' kë yénuk a' a.

³Wépa tö ye' ché es, esepa yökí ye' e' tsatköke i' es. ⁴¿Wes a' ibikeitsèmi tö wépa wöbla'wekeyö, esepa kë kawöta ye' kimuk inuköl wa chkoie di' yoie? ⁵Ñies ¿ima a' ibikeitsè tö ye' kë a kawö ta' senukwá tayé erblöke Jesú mik ese ta tsèmi e' ta wes Jesú ttekölpa malepa ena Jesú élpa ena Pedro e'pa tö iweke es? ⁶¿Ima a' ibikeitsè tö ye' ena Bernabé, sa' böl è kawöta kaneblök sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie? ⁷¿Wé a' wà isuule tö nippökawakpa mil'ke, erë iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idiyè wa? ⁸¿Wé a' wà isuule tö iyiwö tkèsö, erë kë so iわ katepa? ⁹¿Wé a' wà isuule tö yi tso' chibo kkö'nuk, erë ese kë tö chibo tsu'diö yepa? ¹⁰¿Chök ye' tso' a' a, e' kë bikeitse s'ditsö è wà, ñies itso' kitule Moisés tté dalöiëno kí, e' tö ichè i' es: "Baka wé'ne tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kë kawö ta' kkö payuèwà itso' kaneblök e' dalewa as trigowö katòitö." ¹¹¿Ima a' ibikeitsè? ¹²¿Ttè dalöiëno e' me'at Skéköl tö baka wé'ne è kkö'noie? ¹³Au, ie' tö ime'at se' a ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishtekte, esepa tö iwakaneweke ie'pa tö iwö kak paneke e' kuékí. ¹⁴Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r íyi tsá paka' a' a, e' dör wes iyiwö tkèsö es, e' kuékí kë idör suluë tö a' tö sa' kimù i tso' a' wà ese wa, e' dör wes iyiwö shtekesö es. ¹⁵A' wöbla'ukwakpa skà e' kkö'nuk a' kawöta, e' yita buaë a' kawöta sa' kkö'nuk.

Erë e' wà kë kine sa' wà a' a. Mik sa' bak a' ska', eta sa' kë wà a' íyi kane e' kkö'noie. Sa' kaneblé! sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie. E' dör darerë sa' a, erë e' kos dalé'ttsé! sa' tö as kë i tö a' wöklö'ù Cristo tté buaë e' klö'uk. ¹⁶A' wà ijcher tö wépa kaneblöke Skéköl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke i kaneweke ie'pa tö ese mik. E' wà dò tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imoka Skéköl a' kí, ese chkà kak tsekeat ie'pa tö katè. ¹⁷Es ñies Skéképa Jesú tö iyé'at tö wépa kaneblöke ie' a ittè buaë pakök, esepa serdaë kanè e' mik. ¹⁸Erë ye' kë wà íyi ikké kine a' a yés. Ñies ye' kë kú' i' chök a' a as a' tö ye' a imù. Ye' tö Jesú tté buaë pakeke éme, e' tö ye' ttsé'weke buaë shute. E' kë yepattsá yi tö ye' ulà a. Ye' a ta buaë idir tö ye' duòwà, erë ye' kë tö a' ulà a i klö'wépa.

¹⁹Erë ye' patkëule Jesú tté buaë pakök, e' kuékí e' wa ye' kë a e' ttsenukka yés. Ye' kawöta iwà pakök. Ye' kë tö ipakè, e' ta iwéstela ina

ye' ta! ¹⁷Ipaköpayö ye' wák er wa, e'ma ye' wa kawö tą' s'ña'woie iki. Erë kanè e' me'at Skéköl tö ye' ulà a, e' kueki ye' kawötä ipakök. ¹⁸E' dör es e'ma ì dör iské ye' a? Ye' ttsë'ne buaë ipakök éme e' dör iské ye' a. E' wà kiane chè tö eré ye' wa kawö tą' senuk ye' kanè e' wa, erë e' kë ki ye' s'ña'weku' yés. E' tö ye' ttsë'wëke buaë shute.

¹⁹Eré ye' kë dör yi kanè méso, erë ye' e' mettsa sulitane kanè mésoie as kos ie'pa erblòmi Jesús mik, ekkëpa dò erblök imik. ²⁰Mik ye' tso' judiowak shua, eta ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiëno dikia es as ie'pa erblò Jesús mik. Eré ye' kë ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erë mik ye' tso' ie'pa shua, eta idalöiekeyö as ie'pa erblò Jesús mik. ²¹Es nies mik ye' tso' pë' kë dör judiowak esepa shua, eta ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblò Jesús mik. (Erë kë ì sulu wambleku'yö. E' wà dör tö eré ye' kë ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erë ye' tso'ia Skéköl ttè dalöiëno e' dikia, ye' tso' Cristo ttè dikia e' kueki.) ²²Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wà ar buaë, esepa shua, eta ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaë. Es mik ye' tso' pë' shua eta ye' serke wes ie'pa es as wes alé ie'pa welepa tsatkér. ²³Ì kos wëkeyö e' dör Jesús tté buaë kí shköwoie as iwà döñak ye' ulà a.

²⁴A' wa ijcher tö mik se' turke tseë isuoie tö wé e' alòmi, eta iturkerak seraaj, erë eköl è e' alòmi, ese ulà a iské döraë. E' sù a' senú Skéköl a buaë as iské dò a' ulà a wes wé e' alé ese ulà a iské de es. ²⁵Tunukwakpa ultane e' kkö'nuke, e' yuöke kekraë e' aloka imalepa ki. Ì kos tö ie'pa wöklö'wëmi, e' olo'yeke ie'pa tö. E' kos wëke ie'pa tö as kal kò yuekerakitö wöshkiie^h tkèka iwökir ki, ese dò ie'pa ulà a ie' alérak e' skéie. Iské e' chklörtä'wa, erë se' iyuleke, e' dör yöibië kë chklörtä'wa. ²⁶Ye' serke Skéköl a wes yi tur e' aloka ese es, kë dör wes tunukwak turke éanas ese es. Ye' kë dör wes nippökwak tö iulà tsiní uyeke é siwa' ki, kë wà tą' ese es. ²⁷Ye' e' wöklö'uke darerë, ye' chkà kekeyö kësik wa as tö iù wes Skéköl ki ikiane es. E' wekeyö es dö' ye' s'patté taië Skékëpa ttè wa, erë ye' wák kë ulà a iské dò.

Kë a' minuk íyi diököl dalöiè ese wé a

10 ¹A yamipa, ye' kë ki ikiane tö a' éna ichòwa tö ì bak se' yamipa bak ká iajaqë Moisés kewö ska' e'pa tą. Ie'pa kos wëttse^g Skéköl tö mò àr taië e' wa. Nies Skéköl diché wa ie'pa kos baktsa klò wa dayë kiè Dayë Mat, e' shua kë nune'kä dayë wa. ²E' dör wes ie'pa wösunerak mò a ena dayë a es iwà kkachoie tö ie'pa batsulewa Moisés mik. ³Es nies chkè mé Skéköl wák tö ie'pa a, e' è ñe ie'pa ultane tö. ⁴Nies di' mé ie' wák tö ie'pa a, e' è yé ie'pa ultane tö. Di' e' döwëttsaitö ákkuö a. Ákkuö

^h9.25 kal kò yöule wöshkiie: E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tö taië. Wé ki itkénéka ese wák dalöiërtä' taië.

e' tō Cristo wà ché, e' mir ie'pa tā kékraë ikimukrak. 5 Erë ie'pa kibiepa kè wér Skéköl wa buaë. E' kuékì ie'pa kibiepa durulune, nu até tkéter ká wañe ká sir poë e' ki.

6 E' kos tka ie'pa tā se' a iwà kkachoie tō kè se' kàne ì sulu kkechök wès ie'pa tō ikkeyë' es. 7 Se' kè kàne íyi diököl dalöiök wès ie'pa welepa tō idalöië' es. Ì wamblë' ie'pa tō e' tso' kitule Skéköl yékkuö ki. E' tō ichè: "Ie'pa e' tuléwa chök di'yök taië buaë íyi diököl dalöioie. E' ukuöki ta ie' kékarak klötök trënu kàne ì sulu wamblök taië e' ttsë'wokarak buaë."ⁱ

8 Kè se' kàne trënu wes ie'pa welepa trënerak es, e' nuí ki ie'pa taië e'pa durulune ká etkè a dökä 23,000. 9 Kè se' kàne Cristo wöñatök ì sulu wa wes ie'pa welepa iwöñatkë' es, e' nuí ki ie'pa kötulur tkabè wa. 10 Kè se' kàne kköchökka Skéköl wöa wes ie'pa welepa kköyë'ka es, e' nuí ki S'ttökulturwak tō ie'pa kötulur.

11 Íyi ekkë kos tka s'yamipa bak ká iaiäe, e'pa tā iwà kkachoie se' a tō se' kè kàne ì sulu wamblök wès ie'pa es. E' kos kiteat Skéköl yékkuö ki se' serke iñe tā ká i' erkewatke e' kéwö ska!, esepa a ikkachoie tō wépa tō Skéköl watétsa, esepa weirdaë inú ki.

12 A' welepa e' bikeitsò tō "ye! e' tkéwa darérë Jesùs mik, kè ye' arpamine ì sulu a." Ese wakpa kawötä senuk erkì as kè iärmine ì sulu a.

13 Se' erkirke ì sulu wamblök, ese kos tköke sulitane tā. Erë Skéköl ttò mokië, ie' kè tō se' mepattsä tō ì sulu tō se' erkiowë taië shute kè se' a iwöklör ekkë. Mik se' erkiowëke ì sulu tō, etä ie' tō se' a ikkacheraë wes se' tköshkarmi iulà a as se' a iwöklör.

14 A yamipa, a' dalér taië ye' éna, íyi diököl tso' dalöiè ese kos yoki a' tköshkar bánet. 15 A' kabikeitsò buaë, e' kuékì ì chekeyö a' a, e' bikeitsò tā a' isueraë tō mokië idir. 16 Mik se' nì dapa'uke Cristo kötewa e' kewö tkö'uk, etä wéstela chèsö Skéköl a vino yekesö ñita tka' etkè a e' ki. Vino ñe' tō ie' pé tene taië s'tsatkoie e' wà chè. E' wa se' kos tso' batsulewà ie' mik. Nies pan etö è blatekesö nì a e' ñokesö ñita. E' tō ie' chkà wà chè. E' wa se' kos tso' batsulewà ie' mik. 17 Se' dör taië, e' kos tō pan etö è e' ñeke, e' kuékì se' kos dör wes wák eköl è es.

18 Ì weke Israel aleripa tō e' wà bikeitsò. Mik ie'pa tō iyiwak jcheke ka' tso' imoka Skéköl a e' ki, etä wépa tō ese chkà kak kateke, esepa kos tso' ie' dalöiök ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diököl dalöio wé a, tā chkè meule íyi diököl a, ese kak katé a' tō, e' ta a' tso' idalöiök ie'pa tā ñita. 19 E' wa ye' kè kù' ichök tō íyi diököl ese ena chkè meule ià ese diché tā!. 20 Au, kè idör es. Ye' tso' ichök tō pë' kè tō Skéköl dalöiè esepa tō iyiwak jcheke mè íyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kè meule Skéköl ichök e' a. Ye' kè kí ikiane tō a' e' tiù aknamapa íyi shua yés. 21 A' kè a Skékëpa Jesùs tka' ena aknamapa tka' e' wà yanuk ñita. A' kè a Skékëpa chkè ena

ⁱ 10.7 Éxodo 32.6

aknamapa chkè katanuk ñita. ²²Iwésö es, e' ta s'tso' Skéképa tsiriük as isibirkä s'ki. Ie' ulunekä s'ki, e' ta ɬwes e' dalë'ttsérmi siq?

Ì kos ú Skéköl è kíkokä

²³A' welepa tö icheke tö "se' wá kawö tso', ì kos kiane se' ki wè, ese woie." E' yène erë kë ì ultane e' dör buaë se' a wè. Ì kos kiane se' ki wè, e' wémisö, erë kë ì ultane a s'yamipa er diché iénuk. ²⁴Se' kë kàne tkinuk se' wák è ki. Ñies s'kawötä tkinuk s'malepa ki.

²⁵⁻²⁶Skéköl yékkuo tö ichè: "Ká i' ena íyi kos tso' iki, e' dör Skéköl icha."^j E' kueki iyiwak chkà watorke iwé a, ese kos katémisö. Kë iwà chakar tö imeule íyi diököl a ö au as s'ær kë tö s'kkatò iki.

²⁷Yi kë erblöta! Jesús mik, ese eköl tö a' wele kié chhkök ie' ta, ta a' shkak, e' ta a' yú. Ì kos wà a' dëne e' katö bëre kë ichakar as a' er kë tö a' kkatò iki. ²⁸Erë o'ka tö a' a iché: "Iywak chkà se meule íyi diököl a", e' ta kë ikatar ie' dalermik, ñies erbikè dalermik. ²⁹Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kë kù' a' erbikè chök.

Ye' a kawö ta' iyiwak chkà ultane katök, ɬwes e' kë katepayö, imène sulu o'ka ki e' è kueki? ³⁰Ì kateke ye' tö, ese ki ye' tö wéstela cheke Skéköl a, e' ta ɬwes e' sulurmi o'ka yoki? ɬWes e' ki ie' tö ye' chèmi suluë?

³¹E' kueki ì kos yekesö, ñikesö, ñies ì kos wekesö, e' ȳsö as Skéköl kíkarka. ³²A' senú wösh wa as kë yi wöklör a' ukuömic. Judiowak idir ö kë idör judiowak ö wépa dör Skéköl icha ese idir, ese kos kë wöklö'war. ³³A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë as e' wér buaë sulitane wa. Ye' kë tkirky' ye' wák ki. Ye' tkirke sulitane ki ie'pa kimoi as itsatkérdak.

11 ¹A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

Wes alakölpa kawötä e' uk mik se' ñì dapa'uke eta

²Kekraë a' er arke ye' ska'. Ñies ì kos wa ye' tö a' wöblao!, e' wekeia a' tö. E' kueki ye' tso' a' kíkokka. ³Erë ye' ki ikiane tö a' wa ijcher tö Cristo dör wépa dör ie' icha esepa kos wökir. Ñies wém dör alaköl wökir. Ñies Skéköl dör Cristo wökir. ⁴Mik a' ñì dapa'uke ttök Skéköl ta, eta a' wépa welepa ttöke ie' ta ö ilè chekerakitö ie' ttekolie ta iwökir pabakekewaitö, e' ta e' wa yi dör iwökir e' dalösewekewaitö. ⁵E' skéie kë dör es alakölpa a. Ie'pa ttöke Skéköl ta ö ilè chekerakitö ie' ttekolie, kë wökir pabakulewa, e' ta e' wa ie'pa tö yi dör iwökir e' dalösewéwa. Ie'pa dör wes alakölpa tsà tö dabebe esepa es. ⁶Alaköl wele kë éna iwökir pabakakwa, e' ta ese mú tö itsà tée wes wém es. Erë e' dör jaë taijë ie' a. E' kueki buaë idir ie' a tö iwökir pabakòwa. ⁷⁻⁹Skéköl tö wém yö' wes

^j10.25-26 Salmo 24.1

ie' wák es, e' kueki wes ie' dör e' wérke wém ki. E' kueki wépa kè kàne iwökir pabakökwa mik ittöke ie' ta e' dalewa. Erë alaköl dë'ka wém wa, e' kè dör tö wém dë'ka alaköl wa. Ñies alaköl yone wém kueki ikimoie, e' kè dör tö wém yone alaköl kueki. E' kueki wes wém dör e' wérke alaköl ki. ¹⁰E' kueki alakölpa ké e' wà kkachök iwökir pabakewa wa. Ñies ie'pa ké e' úk Skéköl biyöchökawka kueki. ¹¹Erë alakölpa ena wépa batsulewa Skékëpa mik esepa kè meneat ulawa ulawa ñì yoki. E' skéie imeneat ñì kimuk ñì dalöiök. ¹²Moki tö alaköl tsá dë'ka wém tsá wa. Erë ñies e' ukuöki ta wépa ultane kurke alaköl wa. Erë se' kos ena íyi kos, e' dë'ka Skéköl wa.

¹³A' wakpa tö ibikeitsó. ¿Buaë idir tö alakölpa ttöke Skéköl ta wökir kè pabakule? ¹⁴Sulitane wà ijcher tö iwake! meneatbak tö wém tsà batsì, e' dör jaë. ¹⁵Erë alaköl tsà batsì, e' mène ie' a iwökir pabakoie, e' kueki e' mène buaë ie' ki ikikokä. ¹⁶Yile kè wà ye' siní'kune, e' ta ese éna ianú tö se' dör Skéköl icha erule erule ñì dapa'uke ká wa'ñe, e'pa kos wöblar tö alakölpa ttöke Skéköl ta wökir pabakulewa.

Wes se' ké Skékëpa kötéwa e' kewö tkö'uk

¹⁷Ì cheke ye' tö a' a' i' ta, e' kè ki ye' a' peñanuk. Mik a' ñì dapa'uke, eta e' wà dettsa suluë ichöök ì buaë tsata. ¹⁸Keweie yò ichè tö ye' wà ibiyó jcher tö mik a' ñì dapa'uke, eta a' ñì blabatsélor. Wele ta ye' iklö'wé tö e' dör moki. ¹⁹Moki e' dör buaë tö a' ñì blabatsò as iwérwa a' shuà tö a' wépa wér moki Skéköl wa buaë. ²⁰⁻²¹Mik a' ñì dapa'uke Skékëpa kötéwa e' kewö tkö'woie chkè wa di'yè wa, eta a' wákpa tö a' chkè ñewa kè wà iyamipa kè wà ì ta' esepa bikeitse. Bataie ta a' welepa ate kè chkaule welepa e' ttékä taië blo' wa. E' wa ì ché a' tö tö ikewö tkö'weke a' tö e' dalösewéwa a' tö. ²²Wésua a' kè u ta' chkoie di'yoie. Wésua se' dör Skéköl icha e'pa dalösewékewa a' tö. Wésua a' éna s'yamipa dör siarë, esepa jaewakkä. ¿ì chèmiyo a' a íyi ekké kueki? ¿A' ki ikiane tö ye' tö a' peñe iki? Au, ye' kè tö iwepa.

²³Skékëpa Jesús tté meneat ye' a paka'neyö a' a, e' dör i' es: Nañewe kam ie' merttsa, e' yoki ie' tö pan klö'wé. ²⁴E' ki wéstela chéítö Skéköl a. E' ukuöki ta iblatéítö ta iché: "Pan i' dör ye' chkà merdattsa a' tsatkoie e'. I' ú kekraë as a' er arne ye' ska!" ²⁵Es ñies mik ie'pa chkd one ta tka' a vino tkér, e' klö'wéítö ta iché: "Vino i' dör ye' pé. Ye' tterawa e' pé térdæ, e' wa tté pa'alí me' Skéköl tö, e' wà de. Bitökicha a' tö iyeke, eta a' er anú ye' ska!" ²⁶Es bitökicha a' tö pan ñe' ñe' ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tö ie' kötéwa se' skéie. Es a' tö ichè michoë dò mik ie' datskene eta.

²⁷E' kueki yi isie tö pan ñe' ñe' ena vino ñe' yé, erë kè iserkuy' wes kawö tkö'weke ñe' wà kiane chè es, e' ta esepa tso' Skékëpa chkà ena ipé dalösekwa. ²⁸⁻²⁹Inésö ena iyésö, erë s'yamipa malepa dör wes wák eköl è es se' ta Skékëpa batamik, esepa dalösewéwasö, e' ta Skéköl wö

kiekesö e' ki. E' kueki se' kos eköl eköl kawöta e' sauk kewe tö is s'tso', e' ukuökì tå pan ñú ena vino yó. ³⁰ Erë a' kë kù' iwà dalöiök es. E' kueki a' taië kirirke ianewaq alabëbë, ñies a' welepa duolur. ³¹ Se' e' sué buaë, e'ma Skékëpa kë tö se' shulepa. ³² Erë ie' tö se' shuleke, e' ta e' dör se' kimoie as se' kë kichatér aishkuö tå wépa kë tö ie' dalöieta' esepa tå ñita. ³³ A yamipa, mik a' ñì dapa'uke chkök ñita Skékëpa kötewa e' kewö tkö'woie, eta a' ñì panú. ³⁴ A' wépa dué bli wa, e' ta esepa chköbitü iwák u a as a' kë tö Skéköl wö kiò e' ki a' ñì dapa'uke chkök ñita e' wa. Íyi malë kianeia shulè, ese shulekeyö mik ye' dene a' ska' eta.

Ì merke Wiköl Batse'r wa e' pakè

12 ¹A yamipa, i' tå ye' tö ì merke Wiköl Batse'r wa se' a e' tté pakeke a' a. Ye' ki ikiane tö a' éna ttè e' wà ar buaë. ²A' wa ijcher buaë tö kenenet tå kam a' tö Skéköl dalöiò, e' yoki a' bak e' muktsa wétsè wes alè íyi diököl kë ttò ta', ese dalöiök. ³E' kueki iñne tå ye' ki ikiane tö a' wà ijcher tö wépa ttöke Skéköl Wiköl wa, esepa kë tö ichepa: "iJesús mú kichatér!" E' sù wépa kë ttöku' Wiköl Batse'r wa, esepa kë tö ichepa moki: "iJesús dör sulitane Kéköl!"

⁴Ì mène se' a ñì kimoie ese dör kuä'ki kua'ki, erë e' wì dör Skéköl Wiköl eköl è. ⁵E' sù kanè tso' se' wà s'kimoie ese dör kuä'ki kua'ki, erë e' wì dör Skékëpa Jesús eköl è. ⁶E' sù i wékesö ese wà dökettsa kuä'ki kuä'ki, erë e' wì dör Skéköl eköl è, e' tö iwakanewëke se' a as iwà dötsa wes ie' ki ikiane es. ⁷Se' kos eköl eköl a imène Skéköl Wiköl wa s'malepa kimoie. ⁸Welepa a imerke Skéköl Wiköl wa Skéköl siwé iskië e' pakoie. Welepa skà a Wiköl e' è wa imerke ttè bléule ese wà pakoie. ⁹Welepa skà a imerke Wiköl e' è wa erbloie Skéköl mik bua'ie. Welepa skà a imerke Wiköl e' è wa s'duöke ese bua'wone. ¹⁰Welepa skà a imerke i kë or yi a ese woe. Welepa skà a imerke ttoie Skéköl ttekölie. Welepa skà a imerke isuoie tö yile kapaköke ese dör Skéköl ttè moki ö au. Welepa skà a imerke ttoie ttò kuä'ki kua'ki wa. Welepa skà a imerke wépa ttöke ttò kuä'ki kuä'ki wa, ese wà pakone. ¹¹Erë ekké kos dör Skéköl Wiköl eköl è e' kanè. Ie' tö imeke se' kos a eköl eköl wes ie' ki ikiane es. ¹²⁻¹³Se' dör Cristo icha e'pa dör wes wák eköl è es. Se' ulà tå', klò tå' ena se' yese skà tso' taië, erë e' kos wöiëulewa etkëme. Es ñies se' dör kuä'ki kua'ki. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skà kë dör judiowak, se' welepa klöulewa kanè mésoie, se' welepa skà kë dör es. Erë se' kos ienewaq Skéköl Wiköl a, e' è a se' kos tso'. E' wa se' de wes wák eköl è es Cristo tå ñita.

¹⁴S'chkà kë dör etkëme, iyese tso' taië kuä'ki kua'ki. ¹⁵Ichòsö tö s'klò mú tö ichè: "Ye' kë dör ulà, e' kueki ye' kë kù' chkà mik." Ie' tö ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik. ¹⁶S'kuküöña mú tö ichè: "Ye' kë dör wöbla, e' kueki ye' kë kù' chkà mik." Ie' tö ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik. ¹⁷S'chkà kos e' mú dör wöbla è, e'ma ñwes i ttsèmisö? S'chkà kos e' mú dör kukuöña

è, e'ma ñì wa íyi alar ttsèmisö? 18 Erë Skéköl kë wá se' chhkà yóne es. Ie' tò ì kos tso' s'chhkà mik, e' méat wé ie' kí ikiane mèat ee as ikaneblo buaë ñita. 19 Es s'chhkà ultane mú dör wöbla è ö kukuöñä è, e'ma s'chhkà kë dör mokí. 20 Erë kë idör es. S'yese tso' taijé.

21 E' kuékí s'wöbla kë a iyënu k'sulà a: "Be' kë dör iie bua' ye' a." Es ñies s'wökir kë a iyënu k'sklò a: "Be' kë dör iie bua' ye' a." 22 E' skéie, s'chhkà wésele bikeitsekesö tö kë ia ì or buaë, e' kë ta' età kë se' serpa. 23 S'chhkà wésele kí se' jaérke, kë kkayér ta', ese paiekésö buaë datsi' wa kkö'neke buaë. 24 Erë s'chhkà wésele kë kí se' jaérku', e' kë paiekuy'sö datsi' wa. S'chhkà wésele bikeitsekesö tö kë idör buaë chökle, ese kkö'nekesö bua'ie. Es Skéköl tö s'chhkà tulu'wá. 25 Ie' tò iwé es as s'chhkà kë ñì blabatsò e' skéie iñi kkö'nurak buaë ñikkëe. 26 Se' yese alè dalëne s'mik, e' ta' s'chhkà kos e' tò ittsé. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' ta' s'chhkà kos e' tò ittsé'ne buaë.

27 A' kos eköl eköl tso' batsulewá Cristo mik wes wák eköl è es. 28 Se' dör Skékëpa Jesús icha e'pa shuq Skéköl tö se' tké'ká kanè kua'kí kua'kí uk. Kewe ie' tò Jesús ttekölpa tsá, e'pa tké'ká. E' ukuöki ta' ittekölpa malepa tkénéka. E' ukuöki ta' s'wöbla'ukwakpa ittè wa esepa tkénéka. E' ukuöki ta' ì kë or yi a ese ukwakpa tkénéka, ñies s'duoke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkénéka. Ñies wépa ttöke ttö kua'kí kua'kí wa, esepa tkénéka. 29 Se' ultane kë dör Jesús ttekölpa tsá. Se' ultane kë dör Skéköl ttekölpa. Se' ultane kë dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ultane kë dör ì kë or yi a ese ukwakpa. 30 Se' ultane kë dör s'duoke ese bua'ukwakpa. Se' ultane kë ttöpa ttö kua'kí kua'kí wa. Ì chekerakítö ttö kua'kí kua'kí wa, ese wà kë pakanukne se' ultane a. 31 Erë ì merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yuló a' dör poë.

Se' ñì daléritsò e' dör ñala bua'ie

Erë ñala bua'ie shute, e' kkachekeyö a' a' i' ta.

13 1 S'ttö kua'kí kua'kí dò Skéköl biyöchökawakpa ttö e' kos mú yér ye' a, erë s'malepa kë dalér ye' éna, e' ta' ye' dör wes tabechka ppésö ese blar es ö wes panakküö ppésö ese blar es kë wà ta!. 2 Ye' mú ttö Skéköl ttekölje, ñies ie' siwé bléule e' kos mú ar ye' éna ñies íyi kos mú jcher ye' wá ñies ye' mú erblò Skéköl mik taijé dò kábata skéu ekkë, erë s'malepa kë dalér ye' éna, e' ta' ye' kë dör i. 3 Ì kos tso' ye' wá e' mú mèttsayö s'siarëpa a, ñies ye' wák mú e' mèttsa we'ikè siarë Skéköl ttè kuékí e' ttsoka', erë s'malepa kë dalér ye' éna, e' ta' e' kë dör iie bua' ye' a.

4 Se' ñì daléritsöke, e' ta' ì kos dalél'tsekésö bérë, ñies se' er buaë chöke s'malepa a. Se' ñì daléritsöke, e' ta' kë se' ukyérta' ñì kí, kë se' e' ttsöta'ka

^k 13.3 ye' wák mú e' mèttsa we'ikè siarë: Yékköö këchke wele tò ichè: ye' mú e' mèttsa ña'wëwa

s'malepa ki, kè se' e' bikeitsöta'ka tö se' dör pë' taijë. 5 Se' ñì daléritsöke, e' ta kè s'malepa suësö er sulu wa, kè se' er muta'wà se' wák è ki, kè se' ulurta'ka bet, i sulu wamblérke se' ta, e' ta ese nuí olo'yekesö. 6 Se' ñì daléritsöke, e' ta i sulu wamblérke ese kè tö se' ttsé'wëpa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wes ttè mokj tö ichè es, e' ta ese je' tö se' ttsé'wëke buaë. 7 Se' ñì daléritsöke, e' ta i kos dalë'ttsekesö, se' erblò michoë Skéköl mik, i buaë yë' Skéköl tö se' a ese kos wà panekesö kröröë, i kos wöklö'wëkesö.

8 Se' ñì daléritsöke e' kè ertal'wa. Iñne ta imerke ttoie Skéköl ttekölje, erë aishkuö ta e' kè merpaia es. Iñne ta imerke ttoie ttò kuä'ki kuä'ki wa, erë aishkuö ta e' kè kùl'ia. Iñne ta imerke íyi blëule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö ta e' erdawa. 9 E' wà dör tö i mène se' a jchenoie iñne ta ese kè dör Skéköl íyi wa'ñe, e' dör ikakla è. Nies i chekesö Skéköl ttekölje, ese kè dör seraä. 10 Ese kos erdawa mik i dör ibua'ie e' de seraä eta.

11 E' dör i' es: Mik ye' ià alala, eta ye' ttöke wes alala es, ye' erbiköke wes alala es, íyi suekeyö wes alala es. Erë mik ye' kibineone, eta ye' kè dör alala, e' kuëkì ye' kè seria wes alala es. 12 Iñne ta se' wa Skéköl jcher wes íyi olo suësö wösuo nula wa es. Erë aishkuö ta isuerasö ñì wöshaë. Iñne ta ie' kak jcher ye' wa, erë aishkuö ta ijchedawä ye' wa buaë wes ie' wa ye' jcher buaë es.

13 Iñne ta se' erblöe Skéköl mik. Nies i yë'atbatkitö, ese wà panekesö kröröë. Nies se' ñì daléritsöke. Íyi mañat ekkë wawekesö iñne ta, erë ibua'ie dör se' ñì daléritsö.

Imène ttoie ttò kuä'ki kuä'ki wa, e' pakè

14 1 A' e' chô ñì daléritsök buaë. Nies i merke se' a Wiköl Batse'r wa ñì kimoie ese yulö poë. Erë ttök Skéköl ttekölje e' yulö bua'ie imalepa tsata. 2 E' wà dör tö yi a imène ttoie ttò kuä'ki wa ese kè ttöku' imalepa ta, ittöke Skéköl è ta. Kè yi skà éna ittöke e' anuk. Erë ttè blëulewà ese chekeitö Skéköl Wiköl wa. 3 Erë yi a imène ttoie Skéköl ttekölje, ese ttöke imalepa ta ie'pa er diché kí ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie. 4 Yi ttöke ttò kuä'ki wa Wiköl Batse'r wa, ese tö iwák è er diché kí ieke. Erë yi ttöke Skéköl ttekölje, ese tö Skékëpa Jesùs icha malepa er diché kí ieke. 5 Ye' kí ikiane tö a' ultane mü a imer ttoie ttò kuä'ki kuä'ki wa. Erë a' mü ttò Skéköl ttekölpaie, e' dör ibua'ie ttök ttò kuä'ki kuä'ki wa ese tsata. Erë a' ttöke ttò kuä'ki kuä'ki wa ta yile tö iwà pakène imalepa a as ie'pa er diché kí iér, e' ta e' dör buaë wes yi ttöke Skéköl ttekölje ese es.

6 A yamipa, e' wà pakekeyö a' a i' es. Ichòsö tö ye' de, e' ttöke a' ta ttò kuä'ki wa, e' ta è' tö a' kìmèmi? Au, e' kè dör iie bua!. Erë ilè kkayëne ye' a ese chéneyö a' a ö ilè jcher ye' wa ese pakéneyö ö ilè chéyö Skéköl ttekölje ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kos chéyö a' wákpa ttò wa,

e' t_a e' je' tō a' kīmēmi buaë. ⁷E' dör w_{es} ma'ma tso' blarta' pulē s_ù ö ma'ma kicha t_a s_ù ese blar es. K_è iblane wes ikawötä bla'w_è es, e' t_a c_i se' a' ichök tö i bla'w_èkerakitö? ⁸Nies duk bla'w_èke ñippökawakpa kioie ñippök ibolökpa t_a, e' k_è blane w_{es} ibla'w_èke es, e' t_a ñippökawakpa k_è bitúpa ñippök. ⁹E' s_ù a' t_a itköke. A' ttöke ttö kua'k_i kua'k_i wa, e' t_a c_{wes} e' w_a armi yi éna? A' ttöke é, wes yi ttö ekörla ese es. ¹⁰S'ttö daklilië, e' tso' taië k_a i' a, ese kos w_a a_ne iwákpa éna. ¹¹Er_é w_ele ttöke iwákpa ttö wa, k_è w_a a_ne ye' éna, e' ttséyö, e' t_a ie' dör k_a kua'k_i wak ye' a, ñies ye' dör k_a kua'k_i wak ie' a. ¹²I meke Skéköl tö se' a iWiköl wa, ese kos yuleke a' tō poë. E' kuek_i yö ichè a' a, e' w_ése tō se' malepa dör Skéképa icha e'pa er diché k_i ieke, ese kos yulö bua'iewa.

¹³E' kuek_i yi ttöke ttö kua'k_i wa ese wák tö ikiö Skéköl a_s imùitö ie' a iwà pakone imalepa a. ¹⁴Ichösö tö ye' tso' ttök Skéköl t_a ttö kua'k_i wa, e' t_a moki ye' tso' ttök ie' t_a, er_é iwà k_è a_ne ye' wák éna. ¹⁵¿Wes ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttöke Skéköl t_a ttö kua'k_i wa, ñies ye' ttöke ie' t_a ttö a_ne ye' éna ese wa. E' s_ù ye' ttsöke ie' k_íkokaie ttö kua'k_i wa, er_é ñies ye' ttsöke ttö a_ne ye' éna ese wa. ¹⁶Ichösö tö a' w_ele tso' wëstela chök Skéköl a_t ttö kua'k_i wa a' malepa kukua, er_é iwà k_è a_ne a' éna, e' t_a c_{wes} a' ichèmi, "Es e' idir"? ¹⁷Moki ie' t_a wëstela ché buaë Skéköl a, er_é e' k_è w_a a' er diché k_i iène. ¹⁸Ye' ttöke ttö kua'k_i wa taië a' tsata, e' ki ye' t_a wëstela cheke Skéköl a. ¹⁹Er_é mik se' ñì dapa'uke, eta ee' ye' a ta ye' kapaköke ttè böt mañat w_a a_ne se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapaköke ttè taië ttö kua'k_i wa dökä 10.000 k_è a_ne yi éna e' skéie.

²⁰A yamipa, k_è a' kabikeitsöki_a w_{es} ala'r_{la} es. A' kabikeitsö w_{es} s'kibinetke es. Er_é buaë idir t_a sene sulu yök_a a' kabikeitsö w_{es} ala'r_{la} es. ²¹Skéköl tö ichè iyékkuo k_i i' es: "Eré ye' ttöraë k_a i' wakpa t_a s'ttö kua'k_i kua'k_i wa ena k_a kua'k_i kua'k_i wakpa wa, er_é ie'pa k_è t_a ye' ttö iutepa." ²²E' wa isuésö tö s'ttöke ttö kua'k_i wa e' dör ilè kkachoie wépa k_è erblöta Jesúis mik esepa a, k_è idör se' erblö Jesúis mik esepa a. Er_é se' ttöke Skéköl ttekölje e' je' dör se' erblö ie' mik esepa a. ²³E' w_a dör i' es: A' ñì dapa'uke e' kos tso' ttök ttö kua'k_i kua'k_i k_è a_ne yi éna ese wa, e' wösha p_é k_è yöne Jesúis ttè wa k_è erblöta ie' mik, esepa dewa a' shua, e' t_a ie'pa t_a ibikeitseraë t_a a' dör alj_{ie}. ²⁴Er_é e' skéie a' ultane ttöke Skéköl ttekölje w_a a_ne sulitane éna t_a p_é k_è erblöta Jesúis mik k_è yöne ie' ttè wa esepa dewa, e' t_a ie'pa éna iardaë t_a nu_ù tso' ie'pa k_i ta ie'pa e' shylöraë. ²⁵I tso' blëule ie'pa er a, ese yének_a sulitane kukua t_a ie'pa e' tköralur kuchë k_i Skéköl dalöioie t_a icheraérakitö, "Moki Skéköl tso' a' t_a."

A' ñì dapa'ú bëre k_è chiliwärka

²⁶A yamipa, ttè ikkë kos bata dör i' es: Mik a' ñì dapa'uke, eta a' ultane w_a ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' w_ele w_a Salmo bitumi ttsoie. A' w_ele skà w_a ttè tso' s'wöbla'woie. A' w_ele skà w_a ttè

kkaché Skéköl tö ese tso' chè. A' wele wà ilè skà tso' chè ttò kua'kì wa. A' wele wà ì yène ttò kua'kì wa, e' wà pakè tso'ne. E' kos ú ñì er diché ioie. 27A' wépa ttöke ttò kua'kì kua'kì wa, e' ta buaë idir tö ból è ttò, isalema mañal, erë e' dör wë!. Ñies esepa kawöta ttök eköl eköl. Ñies ì chekerakitö e' wà pakökne yile kawöta. 28Erë kë yi ky' iwà pakökne, e' ta ie'pa kawöta siwa'blökwa. As ie'pa ttò Skéköl ta ttò kua'kì wa bánet ekörla. 29Es ñies wépa a imène ttoie Skéköl ttekolie, esepa ttò ból ö mañal, e' ukuöki ta a' malepa tö iwà bikeitsö isuqie tö moki idir ö au. 30Erë a' wele ttöke Skéköl ttekolie, e' dalewa a' wele skà tkér ee, ese a Skéköl tö ittè é ñies, e' ta wé tso' ttök ese siwa'blö as ieköl tö icha chò. 31Es a' ultane ttömi Skéköl ttekolie eköl eköl as a' ultane wöbler ena a' ultane a diché kí ijer. 32-33 Skéköl dör sene bërë mukwak e' kë chilirta'ka. E' kueki ie' ki ikiane tö se! ñì dapa'ù bërë, kë chilirta'ka wës s'batse'rpa erule erule ñì dapa'uke ká wa'ñe es. E' kueki wépa a imène ttoie Skéköl ttekölpiae, esepa a e' wöklörmì as ittò eköl eköl.

34Mik a' ñì dapa'uke, eta alakölpä kos ké siwa'blökwa. Ie'pa kë kàne ttök, e' skéie ie'pa ké itsök bërë wës Skéköl ttè dalöiëno tö ichè es.

35Ie'pa ttöke mik a' ñì dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kueki ie'pa éna ilè chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a iu a.

36¿Ima a' ibikeitsë? ¿Skéköl ttè de a' batamik? ¿A' è ulà a ide? Au. iA' e' kijé! 37Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skéköl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawöta ichök tö ì shtake ye' tö a' a e' dör ì uk se' patkë' Skékëpa Jesùs tö e!. 38Erë yi tö ttè i' watéttsa, ese watérdattsa.

39A yamipa, es ye' tö a' a ichè tö ttök Skéköl ttekolie, e' yulö poë. Ñies wépa ttöke ttò kua'kì wa, esepa kë wöklö'war. 40Erë íyi kos ese ú a' tö buaë yësyësë, kë chiliwarka.

Cristo shkenekane, e' pakè

15

¹A yamipa, Jesùs ttè buaë paka' ye' tö a' a, e' skà pakekeneyö a' a i' ta as e' ska' a' er döne. Ttè ñe' klöö'bak a' tö, e' a' a' tso' tkéulewa darérëe. ²A' e' tkwá michoë ttè buaë ñe' a yësyësë wës ye' tö a' a iwà paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Kë idör es, e' ta é ichök a' erblé imik.

³Ttè meneat ye' a, e' è paka'neyö a' a. E' bua'le dör i' es: Cristo kötéwa se' nuù kí wës itsö' kitule Skéköl yékkuö kí es. ⁴Ñies ie' wötënewa pö a, e' kí ká de mañat, eta ishkenekekane wës itsö' kitule Skéköl yékkuö kí es. ⁵Ñies ie' kkaché Cefas a. E' ukuöki ta ie' kkaché ittekölpä tsá dabom eyök kí ból (12), e'pa a. ⁶E' ukuöki ta ie' kkaché s'yamipa dökä cien skeyök (500) kíta, e'pa a mik iñi dapa'wé ek tsiní éme eta. Ie'pa ekkëpa welepa blérulunetke, erë ikibiiiepa dobyérkeia. ⁷E' ukuöki ta ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuöki ta ie' e' kkaché ittekölpä kos a.

⁸Bata ekkë ta ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpä tsá e'pa yulé, erë ñies ie' e' kkaché ye' a. ⁹Skéköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kueki ye' dör

ittekölp*a* male*pa* dikia dioshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kë dör ye' siarla e' a. ¹⁰ Erë Skéköl er buaë ché ye' a, e' kueki ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a e' kë dör éme. E' wakanewéyö taië ie'pa male*pa* tsata. Nermata kë dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewéyö Skéköl er buaë chò ye' a e' batamik. ¹¹ Erë Jesús tté buaë, e' dör etkëme, e' pak*a* sa' tö a' a, e' mik a' erblé. Ye' tö ipakè ö ie'pa tö ipakè, e' kë dë' wes.

Se' duulewa shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kötewa, e' shkenekane. Erë a' welepa tö icheke tö s'duulewa kë shkerta'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tö? ¹³ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane. ¹⁴ Ie' kë shkenupakane, e'ma é ye' tö ie' tté buaë pakeke. Nies é a' erblöke ie' mik. ¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skéköl tö ie' shkeo'kane, erë s'duulewa kë shkerta'kane, e'ma ie' kë shkenekane. E' mú dör es, e'ma tté pakeke sa' tö Skéköl ttò wa e' dör kache. ¹⁶ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane. ¹⁷ Ie' kë shkenupakane, e'ma é a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuì ulà a. ¹⁸ Nies e' mú dör es, e'ma wépa erblé' ie' mik blérulune, esepa tso'tke weinuk. ¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' kë wà tköpa aishkuö ta, e'ma se' dör siarë chökle s'malepa dikia.

²⁰ iErë moki Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerdakane e'pa tsá, e' kueki se' wà ijcher tö nies se' shkerdakane. ²¹ E' wà dör i' es: Wém eköl wa s'duòwa e' ali'ka sulitane ki. E' sù wém skà eköl wa s'duulewa shkerdakane. ²² Sulitane dë'ka Adán wa, e' kueki sulitane wömenettsa duökwa wes ie' es. Erë se' batsulewa Cristo mik e'pa kos shkerdakane wes ie' shkenekane es. ²³ Erë e' kos mir wes ikawötä minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itök*i* mik idene, eta se' dör ie' icha, e'pa kos shkerdakane. ²⁴ Etä ká i' erdawa. E' kewö ska' ta Cristo e' alöraka íyi wökir, íyi wák, íyi kéköl wà diché ta' ese kos ki. I kos blu'ie ie' tso' e' merattsaítö Skéköl dör S'yé e' ulà a. ²⁵ Erë i'ne ta ie' tso'ia íyi kos wëttsük blu'ie dö mik ibolökpa kos menewa ie' klö dikia eta. ²⁶ Ie' bolök bata, e' dör s'duòwa, e' ki ie' e' alöraka bataie. ²⁷ E' dör wes itso' kitule Skéköl yékkuö ki es, e' tö ichè: "Íyi ultane menewa ie' klö dikia." Erë se' éna ian*e* tö mik iyëne "íyi ultane" eta Skéköl kë ku' e' shua, ie' wák tö i kos mérö Cristo klö dikia e' kueki. ²⁸ Erë mik íyi ultane mérötke Skéköl tö Cristo dör ilà e' klö dikia, eta nies Cristo e' muratts*a* iyé ulà a as íyi ultane dö ie' dikia.

²⁹ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma wépa wösune s'duulewa skéie' iöök e' wekerakitö? S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma iöök ie'pa wösune esepa skéie? ³⁰ S'duulewa kë shkerta'kane, e'ma iöök se' e' mùmi weinuk

^{15.29} s'wösune s'duulewa skéie: E' dör i'uk ie'pa welepa wöblar es. Kë iyëne Skéköl wà tö iù es.

kekraë ttè e' pakök? ³¹A yamipa, ká bit ta ye' ki idalò me'rie ttsëskua ye' ttëmiwà yile tö. E' dör moki wès a' tso' batsulewà Skékëpa Cristo Jesú mik, e' tö ye' ttse'wëke buaë e' dör moki es. ³²Íe Éfeso ye' bolökpa tso' nippök ye' ta wès iyiwak sulusi es. Kè se' shkerta'kane, e'ma iöök e' dalë'ttsekeyö? E' kë dör ìie bua' ye' a. Moki tö s'duulewà kë shkerta'kane, e'ma iùsö wes welepa tö icheke es. E' dör i' es: "Bulepa s'duöralur, e' kuëki iñne se' chkò, se' di'yò buaë kaneë."

³³Kè a' e' muktsa e' kitö'uk es. E' dör wès yile tö iyë' es, e' dör i' es. "S'yamipa e' wamblò sulu esepa tö s'ser yësyësë esepa sulu'wekewà." ³⁴A' erbikónë buaë yësyësë. Í sulu kë wamblaria a' tö. A' welepa kë båtse Skéköl mik yës. E' chéyö a' a' jaëwòka.

Se' duulewà shkerdakane ñis e' chkà dör?

³⁵Isalema a' welepa tö ichakëmi: "Se' duowà, ñwes e' shkermikane? ñis e' chkà dör?" ³⁶Íl chaké a' tö wès kë s'käbikesö ese ì chakè es! Iyiwo tkësö, e' kë dë'kane, ikuala deka tå iwö dalola nunewà. ³⁷Mik se' tö trigo wö tkewà, eta kë se' wà itkëne kuáie. Se' tö iwö dalola tké. ³⁸E' ukuöki ta ikua deka wès Skéköl ime'atbak es. E' sù iyiwo ultane dörakà iwakmik iwakmik wès imeneat es.

³⁹S'ditsö ena iyiwak klòka ena dù ena nima e' wák dör kua'ki kua'ki ñies ichkà dör kua'ki kua'ki. ⁴⁰Ñies ì meneat ká jaì a ena ì meneat ká i' a e' dör kua'ki kua'ki. E' kos dör buaala, erë iwér kua'ki kua'ki. ⁴¹Diwö si'wö bëkwö e' kos dalöburke kua'ki kua'ki. Ñies bëkwö kos e' wák dalöburke ek ek kua'ki kua'ki.

⁴²Mik se' shkenekane, eta se' manenettsatke wès iyiwo tkëne e' manerttsa es. Se' chkà i' nurtä'wà, erë mik ishkenekane, eta kë inurpawia. ⁴³S'chikà i' dör esela, erë ishkerdakane olo ta' taië. S'chikà i' kë diché ta', erë ishkerdakane diché ta' taië. ⁴⁴S'chikà i' dör buaë senoie iñne ta', erë mik ishkenekane, eta imanenettsa senoie buaë aishkuö ta Wiköl Batse'r ta. ⁴⁵E' dör wès Skéköl yëkköö tö ichè es, e' tö ichè: "Wëm tsá kiè Adán, e' yöne se'ie ttsë'ka."^m Erë wëm skà de eköl Adán es, e' dör Cristo, e' yöne sene michoë mukwak. ⁴⁶Erë s'chikà senoie aishkuö ta, e' kë mène Skéköl wà se' a kewe. S'chikà i' me'itö se' a kewe. E' itöki chikà senoie aishkuö ta Wiköl Batse'r ta ese merdaë se' a. ⁴⁷Wëm tsá yöne íyök wa, e' kuëki e' dör ká i' wak. Erë wëm skà de Adán es, e' datse ká jaì a. ⁴⁸Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wès wëm tsá yöne íyök wa ñe' es. Erë wépa dör Skéköl tso' ká jaì a e' icha esepa dör wès wëm datse ee es. ⁴⁹Se' tò wëm datse ká jaì a e' kitseraë wès wëm yöne íyök wa ñe' kitse'sö es.

⁵⁰A yamipa, ye' tö a' a' ichè tö se' chikà i' duötä'wà nurtä'wà e' kë döpawà ì blúie Skéköl tso' e' a. ⁵¹⁻⁵²Ye' ttò ttsö. Ttè bak blëulewà ese

^m 15.45 Génesis 2.7

chekeyö a' q i' ta: Kè se' ultane duòpawa erë mik Skéköl duk blane iwà kkachoie tö kawö i' enewatke eta se' kos maneordattsa bet wes s'wöbla tsimiù es. Mik duk ñe' blane, eta s'duulewə kos shkerdaka, kë duöpawaiq. Nies se' tso'iq ttsëi'ka, e' chkà maneordattsa. ⁵³ Se' chkà i' nurtal'wa, e' maneordattsa chkà kë nurtal'wa ese wa. Se' chkà i' duöta'wa, e' maneordattsa chkà kë duöta'wa, ese wa. ⁵⁴ Mik se' chkà i' manenettsa kë duöpawaiq, kë nurpawaiq, eta i' tso' kitule Skéköl yékküö ki, e' wà de, e' tö ichè: "Duewa kí Skéköl e' aléka." ⁵⁵ A Duewa, ¿wé be' diché taië e'? ¿Wé be' e' alò taië e'? Be' kirébata tso' se' rrewoie taië, ¿wé e' i' ta?"^o ⁵⁶ Se' ser sulu kueki duèwa tö se' rreweke ena sene sulu diché iène ttè daloiéno wa. ⁵⁷ Erë se' nuí olo'yane se' kí Skéképa Jesucristo batamik, e' kueki kë se' suaneia s'duòwa yoki. E' kueki kekraë wéstela chekesö Skéköl a.

⁵⁸ E' kueki, a yampi dalér ye' éna, a' e' tkówa darérë kekraë Skéképa ttè a, kë a' e' sköksa bánet. A' wà ijcher tö i' kos kanewé a' tö ie' a, e' kë weirpa éme. E' kueki a' kí kaneblö buaë kekraë ie' a.

Inuköl shteke s'siarépa kimoie, e' pakè

16 ¹ Inuköl shteke a' tö s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tö a' q i' ta. Inuköl shtö wes ye' tö iyë' Skéképa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a es. ² Domingo bit ta a' wakpa bik ekkë tö a' inuköl shtaqú tö kos a' ulà a ide. Eta kos a' a imermi, e' blö bánet. A' tö iwé es, eta mik ye' de a' ska!, eta kë a' kawötä inuköl shtök, a' wà itsot'ke bléule e' kueki. ³ Mik ye' de a' ska!, eta wépa shushtétké a' tö patkemi Jerusalén inuköl ñe' muk, e'pa tté choie yékköö shtekemiyö e' mi'ke ie'pa wà. Es ye' tö ie'pa patkeke Jerusalén. ⁴ A' ibikeitsé tö buaë idir tö ye' miñak ie'pa ta, e' ta ye' mi'mi.

Pablo tö ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawötä minuk Macedonia, e' ukuöki ta ye' mi'ke a' ska!. ⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska! si' et si' böt ulatök ö isalema ye' e' tsumiät dò yuëdiö tka ekkë. Es a' q ye' kimermi i' kiane ye' kí shkoie ese wa as ye' mi' buaë wé ye' mi'miro ee. ⁷ Ye' kë shkak a' pakök shkaule. Ye' mú ser a' ska! ká taië, Skéképa kí ikiane e'ma. ⁸ Erë ye' e' tsukeat íe Éfeso dò Pentecostés kewö tka ekkë. ⁹ Ie buaë ye' a kawö kune Jesús tté buaë pakoie. Ye' bolökpa tso' taië, erë ñies taië pë' éna Jesús tté buaë ttsak. E' kueki kë ye' e' yaktsa i' ta íe.

¹⁰ Timoteo kaneblöke Skéképa a wes ye' es, e' kueki ie' de a' ska!, e' ta ikiowä buaë. ¹¹ Kè yi kane ie' daloseukwà. E' skéie ie' kímú as ie' done bërë ye' ska!. Ye' tso', ie' ena s'yampi urke ie' ta, e'pa panuk.

ⁿ 15.54 Isaías 25.8   ^o 15.55 Oseas 13.14

12 Ye' tö s'yami Apolo e' cheke a' q i' t^qa. Ye' kköyë' ie' a tai^që tö ie' yúñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa t^qa. Ie' k^ë shkak i' t^qa, erë wékkek alè t^qa ie' a kawö kurmi, et^qa ie' mi'mi.

Pablo tö ie'pa bata patté

13 A' senú erki. A' e' tköw^ä darérë a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tköw^ä wëbla su^ë, k^ë a' suanuk. A' erblö darérë ie' mik. 14 Ì wëke a' tö kos ese ú ñì dalérts^ë wa.

15 A yamipa, a' wa ijcher tö Estéfanas ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblé' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaë s'batse'r malepa kímuk. 16 Ye' tö a' q ikiè tai^që tö ie'pa esepa ttò dalöiö er bua' wa. Nies yi isie tso'ñak kaneblök Skëkëpa kanè q esepa ttò dalöiö.

17 Ye' ttsë'ne buaë tö Estéfanas ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska!. Ie'pa tso' ye' kímuk tai^që a' k^ë k^uy' e' skéie. 18 Ie'pa tö ye' er pablé wes a' er pablérakitö es. Buaë idir ie'pa esepa kíkökka.

Pablo e' chéat

19 Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Asia, e'pa tö a' shke'wémi. Áquila ena Prisca ena Skëkëpa icha ñì dapa'uke ie'pa u q, e'pa tö shkene patké tai^që a' Skëkëpa ttò wa. 20 S'yamipa kos tso' íe, e'pa tö a' shke'wémi. A' ñì shke'ú ñì dalér wa.

21 Ye' dör Pablo e' tö shkene i' shté ye' wák ulà wa.

22 Yi k^ë éna Skëkëpa dalér, e' t^qa as ese kichatér. iA Skëkëpa, be' shkóne bet!

23 As Skëkëpa Jesús er buaë chò a' q.

24 Ye' éna a' dalér Cristo Jesús batamik. Es e' idir.